

Egyetlen objektum részlete került elő a megnyitott szelvényben. Felső része öblösebb betöltése omladékos, paticsos, faszenes humusz volt. Egy vékony agyagos réteg után erőteljesen összeszűkül, de feltehetően nagyjából kör alakban tovább mélyült. Az objektum nagy része a szelvényen kívül esett, így csak feltételezhető, hogy egykori víznyerő hely lehetett. Az előkerült leletanyag többsége kerámia, kevés állatcsont, de viszonylag sok a kovaszilánk, pattinték. Valószínűleg ez a rész is a kora bronzkori telephez tartozik.

Munkatárs: Szilasi Attila Botond régésztechnikus.

FARKAS CSILLA

424. Szombathely, NYME Savaria Egyetemi Központ „A” épülete előtti park

(Vas megye) Ró

2008 októberében régészeti szakfelügyeletet végeztünk a volt főiskola főépülete előtti parkban. A helyszínen szembesültünk azzal, hogy a felállítani tervezett szobor díszkivilágításához szükséges vezetéknek egy, a park Ny-i felét átszelő, kb. 70–80 cm mély árkot markoltak ki. Az árok hat helyen metszett épített római emlékeket, valószínűleg egy ház több helyiségét bolygatták meg. A kifordított földből nagy mennyiségű fekete, vörös és sárga kerámiát, terra sigillata töredékeket, csontokat és falfestmények kisebb-nagyobb darabjait gyűjtöttük össze, valamint csatári köveket és tegulatöredékeket figyeltünk meg. Világosan látszottak a késő római falak és az egyik átvágott helyiség terrazzopadlója is.

Az Alma Mater szobor árka és a szobor körül elhelyezett 5 kőpad gödrében szintén római falakat és leleteket figyeltünk meg. A régészeti jelenségek már igen csekély mélységben, 40–50 cm-en jelentkeztek.

Munkatárs: Isztin Gyula régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

425. Szombathely, dr. Szabolcs Zoltán utca

(Vas megye) Ró

2008. szeptember 22. és október 6. között régészeti szakfelügyeletet biztosítottunk a vízvezeték-rekonstrukciós földmunkáknál. Az első szakaszon 30–40 cm-es újkori útalapozás és feltöltés után intakt sárgás barna agyagos altalaj következett. A patakhoz közelebb eső szakaszon az újkori feltöltés alatt szürkés-kék iszapos öntéstalaj jelentkezett. Ebben helyenként görgetett római kori teguladarabokat találtunk. Jelenség vagy egyéb objektum nem jelentkezett. A Lipp V. és a dr. Szabolcs Z. u. kereszteződése előtt a nyitott árok falából egy kb. 60×20 cm-es jó megtartású faragott gerendadarab került elő. Funkciója, kora és elhelyezkedése nem tisztázott – a legvalószínűbb, hogy valamilyen ókori műtárgy része lehetett. A fát beszállítottuk a Savaria Múzeumba további vizsgálatokra.

Munkatársak: Farkas Csilla régész, Szilasi Attila Botond régésztechnikus.

PAP ILDIKÓ KATALIN

426. Szombathely, székesegyház déli kriptalejázat

(Vas megye) Ró, Kö

2008. szeptember 24–25. között régészeti szakfelügyeletet láttunk el a D-i kriptalejázatnál kezdett földmunkánál (Hrsz: 5997/2). A kérdéses terület régészeti védelem alatt áll (közvetlenül a Romkerttől D-re lévő telek).

A területet nagyfokú újkori bolygatottság és többszörös feltöltés jellemezte. Az újkori törmelékkel és vegetációval kevert, barna színű földrétegben nagyobb mennyiségű római kori (teguladarabok) és középkori építési törmelékot találtunk. Ezekből azonban az újkortól elválasztható, különálló régészeti objektum, jelenség nem bontakozott ki a tervezett alapozási szintekig. Ez a rétegviszony beleillett abba a topográfiai képbe, amely a környező telkeken (elsősorban a Romkertben) eddig előkerült régészeti jelenségek alapján várható volt, ugyanis itt húzódná a középkori kerekvár egykori vizesárka.

Az egyetlen dokumentált régészeti objektum e falkiszdedés volt, amely a támfal alapozásában került elő, a mai felszíntől számított 195 cm mélyen. Betöltése felső részében sárgásbarna föld, alatta terrazzo-, vakolat- és nagy mennyiségű csatárikó-darabokból álló törmelék helyezkedett el. A 220 cm széles falkiszdedést, amely mérete és helyzete alapján az egykori kerekvár fala vagy annak valamely része lehetett, felmértük.

ANDERKÓ KRISZTIÁN

427. Szombathely-Zanat, Országúti-dűlő

(Vas megye) B, Á

2008. szeptember–november folyamán megelőző feltárásokat végeztünk a 86. sz. főút 83+780 – 84+070 km-szelvénye közötti szakaszon. A lelőhely Zanat településrésztől K-re, a főút É-i és D-i oldalán található, K-i határa a Tücsök-patak.

A régészeti jelenségeket 16 898 m²-en tártuk fel: 130 gödröt, 76 cölöplyukat, 6 kemencét, 3 nyílt tűzhely nyomát és 1 kutat. Egy kora bronzkori edénytöredékeket tartalmazó gödröt leszámítva az objektumok többségéből a 13–14. századra datálható, nagy mennyiségű kerámia látott napvilágot. A vonaldíszes fazekak töredékei között található néhány bordás nyakú korsó szájtöredéke is. Emellett jelentős mennyiségű fémelet is előkerült. Ezek közül kiemelkedik 5 vassarkantyú. Az objektumok közül a hat különböző kialakítású kemence érdemel említést. Kettő összeomlott, vagy szétverték, kettő háromszög alakú, további kettő pedig ívelt kialakítású aknakemence. A lelőhelyen tehát egy egyrétegű, késő Árpád-kori szórt szerkezetű telep részletét tártuk fel.

Munkatársak: Bótsch Enikő, Kolonits László, Kovács Zsanett, Halász Ferenc régésztechnikusok.

BASTICZ ZOLTÁN

428. Szombathely, Zanat határa

(Vas megye) R, B, V, LT, Á, Kk, Kú

2008 őszén megelőző feltárásokat végeztünk a 86. sz. főút nyomvonalát érintett lelőhelyeken.

Zanat I/0 lh.: A lelőhely a Kozár-Borzó patak völgyének K-i oldalán, a Trátai-dűlő D-i részén helyezkedik el. Szeptember 8. és november 4. között 5534 m² lehumuszolt területen 60 régészeti objektumot különítettünk el.

A terület DK-i részén, a patakhoz legközelebb eső területen került elő két rézkori zsugorított csontvázas temetkezés, egymástól eltérő tájolással. A sírok a mai felszíntől 35–40 cm mélységben, a humusz alján kerültek elő, a sírfolt nem volt megfigyelhető. A helyszíni, előzetes antropológiai vizsgálat (Tóth Gábor) alapján az egyik egy fiatal nő, a másik egy férfi sírja. A nő sírjában a nyak tájékán két réz spirálgöngy, a férfisírban pedig egy bikónikus bögre és a medence környékéről előkerült huzalkarika töredéke alkotta a mellékletet.

Az 5 kelta objektum a patakhoz közelebb eső részen helyezkedett el, néhány kerek vagy ovális személgödörön kívül egy nagyméretű, lekerekített sarkú téglalap formájú, mintegy 1,5 m mély, egyenes aljú jelenség is előkerült, melynek igen rétegzett betöltése rengeteg leletanyagot tartalmazott: sok edénytöredéket, állatcsontokat, orsókarikát, vaskést és egy vasfibulát.

Az Árpád-kori objektumok kisebb csoportokat alkotva kerültek elő a patakra lejtő domboldalon. Öt veremházat tártunk fel, ezek közül 2 a Kozár-Borzó-patakhoz közel, a további 3 ezektől nagyobb távolságra egymás közelében, közel azonos tájolással került elő. A patakhoz közeli házak tájolása ezektől eltér, leletanyaguk alapján ezek a későbbiek. A házak többségének fő szerkezeti elemét a rövidebb oldalak középvonalában elhelyezett szelementartó ágasok oszlophelyei alkotják, azok belsejében több, különböző funkciójú karó- és oszlophelyet is feltártunk. A házak többségénél megfigyelhető volt az ún. „ülőgödör”, valamint több esetben a ház közepén használt nyílt tűzhely. Mindegyik házban kőből és összehordott római téglából épített kemencét találtunk, tapasztott padló nyomait csak egy esetben tudtuk megfigyelni. A legnagyobb ház alapterülete 4×4 m, alapgödöréhez hosszú, keskeny, D-i irányban L alakban megtörő, meneteles lejárattal csatlakozott, a kettő találkozásánál nagyméretű oszlophelyekkel. A házban két, eltérő szerkezetű, ennek következtében valószínűleg más-más funkciójú kemence volt. A középen levő, igen erősen átégett, sokáig használt nyílt tűzhelyének átvágása során azzal kapcsolatban levő karólyukakat találtunk. A patakhoz közelebb eső házak egyikében semmiféle szerkezeti elemre nem bukkantunk. Kemencéjét szintén kőből (csatári zöldpala) és begyűjtött római téglából építették, boltozatához azonban nagyméretű kavicsokat is felhasználtak. Ezen a részen egy ovális alapgödörű gazdasági épület is előkerült, alján két nagyméretű, hosszúkás oszlophellyel.

A házak környékén számos kerek, méhkas alakú, különböző méretű tárolóvermet tártunk fel, egy esetben jól megfigyelhető volt annak kiégetett oldalfala. A tárolóvermeken kívül sok kerek vagy ovális, kisebb-nagyobb szabályos vagy egyenetlen aljú, szabálytalanabb formájú gödröt találtunk, némelyeket egymásba, egymás fölé ástak.

A lelőhely ÉK-i részén egy közel 3 m mély kutat találtunk. Egykori bélésére utaló nyomot nem tudtunk megfigyelni, aknája lekerekített sarkú téglalap formájú. A házak közötti területen két külső, nagyméretű sütőkemence került elő, sütőfelületük alapozásaként a nagyobb hőtartás érdekében kavicsokat használtak fel. Mindkét kemencéhez meneteles aljú munkagödör csatlakozott. A feltárt terület É-i részén egy harmadik sütőkemencét is feltártunk, ennek azonban boltozatát és hamusgödörnek nagy részét a talajművelés már megsemmisítette. Sütőfelületét kétszer újítták meg. Feltártunk továbbá egy igen erősen kiégett oldalú aknakemencét, ennek tűzterében egy kutyacsontvázat találtunk.

A lelőhely DK-i részén számos cölöplyukat figyeltünk meg, ezek nagy része sorokba rendeződött. A cölöplyukak többek között egy szabályos, 8×12 m-es területet is körülzártak. Az Árpád-kori falu határát K-i irányban talán a két párhuzamos, a Kozár-Borzó irányához igazodó árok jelentheti. Az előkerült leletanyag alapján az Árpád-kori falunak ezt a részét a 11. századtól a 12–13. sz. fordulójáig lakhatták és valószínűleg a kora Árpád-kori Zanattal azonosíthatjuk. A lelőhely a megépítendő 86. sz. út nyomvonalában keleti irányban tovább terjedhet.

Zanat I/1 lh.: A lelőhely a Kozár-Borzó és a Zanati-patak egykori összefolyásától DDny-ra, egy, az ártérből kiemelkedő domboldalon illetve dombháton helyezkedik el. Augusztus 11. és szeptember 10. között végeztük a kutatást, 4217 m² lehumuszolása után 68 régészeti jelenséget tártunk fel.

Az objektumok többsége a késő bronzkor-kora vaskor átmenet időszakára keltezhető urnasír (39), mindegyikük a lelőhely nagyobbik, a 86. sz. úttól É-ra fekvő részén került elő. Magasan, a humusz aljában jelentkeztek, jó részüket a talajművelés erősen megbolygatta, némelyiket szinte teljesen megsemmisítette, csak az urna alja és néhány kalcinátum jelezte a temetkezést. A sírok egy része jó állapotban maradt meg, ezek mélyebben az altalajba ásva kerültek elő, ovális vagy kerekded sírgödörük is jól megfigyelhető volt. Az urnán kívül esetenként 4–6 edénymelléklettel kerültek elő. Különösen jelentős az a sír, melyben az urnán kívül 7 másik edény, valamint egy bronzkés és egy bronztálka képezte a sír mellékleteit.

A temető az Ilon Gábor által 1999-ben megkutatott és részben közölt (2001, 2004) temető folytatása. Három irányban lezárt, széle ismert, de a negyedik, É-i irányú kiterjedése túlnyúlik a megépítendő út nyomvonalán.

A sírok között, azoknál későbbi őskori település objektumai jelentkeztek, néhány kisebb-nagyobb sekélyebb, kerekded vagy szabálytalan gödör és néhány cölöplyuk mellett egy közös hamusgödörhöz csatlakozó két kisméretű kemencét is feltártunk, melyek halványan kiégett gödre utalt csak az egykori tüzelésre.

A 86. sz. főúttól D-re eső lelőhelyrészen, annak Ny-i felében a feltárás során 8 kerek, 1,5–2 m átmérőjű gödör foltja jelentkezett. Általában tölcseres szájú hengeres falú vermek, némelyik kúposan összeszűkül vagy kissé kiöb-

lősödik. A veremek közül 6 leletanyaga alapján a késő rézkori badeni kultúrához tartozik, további kettőben nem találtunk leletanyagot. Szintén a késő rézkorba tartozik egy szabálytalan, egyenes aljú, nagyobb méretű gödör is. A késő rézkori gödrök között egy DNy-ÉK irányú, keskeny, sekély, mindkét végén lekerekített árokszakszt is feltártunk. Ez a késő rézkori objektumoknál későbbi, leletanyag azonban nem került elő a betöltéséből.

A rézkori objektumoktól K-re elszórtan 6, leletanyag nélküli cölöplyuk, továbbá köztük egy, a D-i szelvényfal alá nyúló, jellegtelen őskori leletanyagot tartalmazó és egy szintén leletanyag nélküli hengeres falú gödör került elő.

A lelőhely K-i, a Kozár-Borzó patak felőli része meredek, erősen erodált felszínt mutatott a humuszolás után. A lejtő aljában, a patakhoz közeli részen két késő vaskori gödröt tártunk fel. Az egyik egy ovális, teknős aljú, sekélyebb, a másik egy nagyméretű, téglalap alakú, egyenes aljú gödör volt. A domboldal kavicsos-agyagos talajrétegei részben elfedték ezeket. Egy további kerek, függőleges falú kelta gödör a D-i lelőhelyrészen, a domboldal magasabb részén került elő.

A lejtős domboldal közepén egy É-D irányú, az erózió által erősen rongált, sekély késő középkori-kora újkori árok maradványát tártuk fel. Mindössze két kovacsolt vasszeg került elő a betöltéséből.

Zanat I/2 lh.: A lelőhely Pap-földek-dűlő DK-i részében, egy a környezetéből kiemelkedő domb D-i oldalán helyezkedik el. Az új 86. sz. út nyomvonalában 1999-ben feltárt lelőhely folytatása É-i és D-i irányban. É-i nagyobbik részét egy ÉNy-DK irányú vízelvezető árok és egy mezőgazdasági út szeli ketté. A 6320 m²-nyi lehumuszolt területen 120 régészeti jelenséget tártunk fel. Ezek túlnyomórészt cölöplyukak, amelyek a lelőhely É-i területén góccokat alkotva kerültek elő. Jelentős hányaduk ÉNy-DK-i vagy DNy-ÉK-i sorokat alkotott, mások rendszertelenül egymás közelében vagy különállóan helyezkedtek el. Egy részükből bronzkori kerámiatöredékek kerültek elő.

A 86. sz. főúttól É-ra elterülő lelőhelyrész DK-i részén egy DNy-ÉK tengelyű bronzkori felszíni épület négy sorban elhelyezkedő cölöplyukai jelentkeztek, ezek az épület DK-i oldalán kettős szerkezetűek. A cölöplyukak között néhány kisebb méretű sekély gödrön kívül egy nagyobb, kiöblösödő verem is előkerült. Az utóbbiak a cölöplyukakénál jellegzetesebb, de nem túl nagy mennyiségű kerámiaanyaga alapján a kora bronzkorra keltezhetők.

A 86. sz. főúttól D-re húzódó keskeny sávban egy nagyméretű bronzkori gödörkomplexumot tártunk fel. A több egymás mellé ásott, több-kevesebb leletanyagot tartalmazó kisebb-nagyobb gödröt előbb egy kevert sárgásbarna, majd egy fekete, több leletanyagot tartalmazó réteg fedte le. A gödrök a betöltésük alapján két szakaszban, nagyjából egyszerre töltődtek fel.

A lelőhely É-i sávjának Ny-i részén több római kori jelenség is előkerült: néhány erősen faszenes betöltésű cölöplyuk, melyekben a tulajdonképpeni oszlop helye

is megfigyelhető volt, egy keskeny, rövid árok, valamint két gödör. Ezek közül az egyik egy nagyobb méretű szemetesgödör, melynek alján legalább két szarvasmarha (Nyerges Éva meghatározása) darabolt csontjait találtuk meg. A másik egy szögletesedő, egyenes aljú sekély jelenség, D-i részén egy nagyobb fazék darabjaival. A lelőhely középső részén egy É-D irányú árokrendszert figyeltünk meg, ez azonban a bontás során recens jelenségnek bizonyult.

Munkatársak: Varga Krisztina, Basticz Zoltán régészek, Bótsch Enikő, Csuti Tamás, Halász Ferenc, Hekli Hajnalka, Kolonits László, Kovács Zsanett, Móricz Eszter, Vágusz Anina, Vámos Gábor régésztechnikusok.

SKRIBA PÉTER

429. Szomor, Parkfalu

(Komárom-Esztergom megye) B

2008 májusában áramvezeték fektetéséhez kapcsolódóan régészeti megfigyelést folytattam a településrészen. A területen egy új régészeti lelőhely objektumfoltjait (égett kemencefelület, földbe ásott gödrök) figyeltem meg a kiásott árok oldalában, a hányóban pedig késő bronzkori oldaltöredékeket találtam közepes és nagy mennyiségben.

LÁSZLÓ JÁNOS

430. Szomód, Hosszú-dűlő

(Komárom-Esztergom megye) B

2008 tavaszán próbafeltárást végeztünk a 427/3 hrsz. területen, melynek célja a tervezett gázvezeték nyomvonalába eső lelőhely kiterjedésének és intenzitásának meghatározása, valamint az esetlegesen szükséges megelőző feltárás mértékének megállapítása volt. Március 6-án helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a beruházó már megkezdte a lakópark úthálózatának, valamint vízhálózatának kiépítését. A Jókai Mór utcára merőlegesen épülő úttól É-ra a szántásban tudtunk megfigyelni alacsony intenzitású lelőhelyre utaló őskori kerámiatöredékeket. A próbafeltárás során az első objektumfoltok a Jókai Mór utcára merőlegesen épülő út melletti árokban mutatkoztak. Három objektumot tártunk fel. Az előkerült leletanyag alapján a lelőhely a mészbetétes edények kultúrájához tartozó települést rejti. A lelőhely a domb magasabban álló területeire korlátozódik.

SCHMIDTMAYER RICHÁRD

431. Szomód, Tókút

(Komárom-Esztergom megye) B, V, LT, Ró, A, Á

2008. május 27. és augusztus 30. között próbafeltárást végeztünk a tervezett lakópark területén. Cél annak megállapítása volt, hogy a V. Vadász Éva és Vékony Gábor, majd Kisné Cseh Julianna terepbejárása alapján feltérképezett régészeti lelőhely (Szomód 7. lelőhely)